

COVID-19 Tanılı Olgulardaki Koku ve Tat Kaybının Tedavisinde Homeopati Bir Umud Olabilir mi?

Could Homeopathy Be a Hope in the Treatment of Smell and Taste Loss in Patients with COVID-19?

 Ulaş Serkan Topaloğlu¹ Ali Saz² Onur Tatar² Mustafa Öner Küçük³ Abdullah Gür⁴
 Esmâ Eren⁵

¹İç Hastalıkları, Kayseri Şehir Hastanesi, Kayseri, Turkey.

²Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp, Kayseri Şehir Hastanesi, Kayseri, Turkey.

³Mikrobiyoloji, Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Kayseri, Turkey.

⁴Anestezi ve Reanimasyon, Kayseri Şehir Hastanesi, Kayseri, Turkey.

⁵Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, Kayseri Şehir Hastanesi, Kayseri, Turkey.

ÖZ

COVID-19 enfeksiyonlu olgularda hastaların hayat kalitesini ciddi anlamda etkileyen tat ve koku kaybının bir an önce düzelmesi için homeopati uygulaması yaptığımız üç hastanın klinik takibini ortaya koymayı amaçladık. Yaşları sırasıyla 27, 52 ve 53 olan üç erkek hastadan alınan bilgilere dayalı olarak koku ve tat kayıplarına yönelik olarak homeopati uygulanmıştır. Verilen tedaviler sonrası hastalarda dramatik düzelmelerin olduğu kaydedilmiştir. Her üç hastanın konvansiyonel standart tedavilerine devam edilirken, beraberinde veya sonrasında yapılan homeopati ile koku ve tat kayıplarının tama yakın düzeldikleri görsel analog ölçek değerlendirmesine göre gösterilmiştir. Koku ve tat kaybı bulgularıyla seyredabilen COVID-19 pandemisinde, hastaların hızla normal yaşama dönebilmelerini sağlamak için homeopati ile tedavi üzerine olgularla bir farkındalık oluşturulmak istenmiştir. Bu olgu serisi, bu konuda fikir sunmak üzere kaleme alınmıştır. Ancak “ağızların tadını kaçıran” COVID-19 ile daha kapsamlı mücadelede, geniş kapsamlı kohort çalışmalarıyla ileri araştırmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, homeopati, koku, tat

ABSTRACT

We aimed to reveal the clinical follow-up of three patients that we applied homeopathy in order to improve the loss of taste and smell that affects the quality of life in patients with COVID-19 infection. Homeopathy was applied for loss of smell and taste based on information from three male patients aged 27, 52 and 53, respectively. Dramatic improvements were noted in patients. While conventional standard treatments of all three patients are being continued, homeopathy accompanied by or afterwards showed that the loss of smell and taste disappeared completely according to the visual analog scale assessment. In Covid-19 pandemic, which can be followed by loss of smell and taste, it was aimed to raise awareness with patients on homeopathy to ensure that patients can return to normal life quickly. However, further research is needed in the broader struggle with Covid-19, which “spoils the taste”, with extensive cohort studies.

Keywords: COVID-19, homeopathy, smell, taste

Geliş tarihi/Received: 09.07.2020

Kabul tarihi/Accepted: 29.07.2020

İletişim:

Ulaş Serkan Topaloğlu, Bahçelievler Mahallesi, 6153. Sokak, Gönen Apartmanı, No:8/35 38280 Talas/Kayseri/Turkey

e-mail: ustop38@gmail.com

Tel: +90 5555579016

JAMER 2020;5(2):23-26

GİRİŞ

Homeopati, bir hastalığı sağlam bir insanda ortaya çıkarabilecek maddelerin çok düşük dozlarda hastaya verilmesiyle tedavi edilebileceği inancına dayanan bir tamamlayıcı tıp yöntemi olarak tanımlanmaktadır. Kişinin temel biyolojik güç ve enerjisinin artmasını sağlayarak iyileşmeye yardımcı olan, fiziksel ve ruhsal birçok hastalığın tedavisinde kullanılabilen yöntemdir (1). Hastalığın semptomuyla iyi bir şekilde uyuşan ve remedi ismi verilen ajan uygulandığında oldukça başarılı sonuçlar alınabildiği gösterilmiştir (2).

Tüm dünyada hızla ilerleyen Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) pandemisindeki ana semptomlar; ateş, kuru öksürük, nefes darlığı, miyalji olarak bilinmektedir (3). Bu semptomlardan çok daha spesifik olarak COVID-19 hastalarında koku ve tat kaybının olduğu da gözlenmektedir (4). Viral enfeksiyon olmasının doğası gereği antibiyoterapilerin başarısız olmasıyla birlikte, aşı geliştirme çalışmaları da hala sürmektedir. Günümüzde en etkin mücadele yöntemi hastalığa yakalanmamak olarak gösterilirken, hastalığı taşıyan bireylerde ise semptomatik yaklaşımlar ve destek tedavileriyle kişinin immün sistemini güçlendirmenin önemi vurgulanmaktadır (5).

Ne zaman semptomatik ve destek tedaviler düşünülse, geleneksel ve tamamlayıcı tedaviler yeniden gündem oluşturmaktadır. İşbu olgu serisi; COVID-19 enfeksiyonlu üç hastadaki koku ve tat kaybının homeopati uygulamalarıyla daha kısa sürede ve daha etkin düzeyde iyileşebileceği üzerine bir farkındalık oluşturmayı amaçlamaktadır.

OLGU 1

Yaygın kas ağrısı, koku ve tat kaybı ile Kayseri Şehir Hastanesi'ne başvuran 27 yaşındaki erkek hasta, nazofaringeal sürüntü ile alınan örnekte gerçek zamanlı ters transkripsiyon polimeraz zincir reaksiyonu (rRT-PCR) tetkiki "pozitif(+)" olarak sonuçlanmıştır. Yurt dışından gelen ve COVID-19 tanılı bir yakını ile temas öyküsü olan bu hastanın bilinen eşlik eden bir hastalığı yoktur. Klinik değerlendirmede patolojik başka bir bulgu saptanmayan ve tetkiklerinde normal bulgular izlenen hastanın 14 gün izolasyonu sonrasında yapılan takiplerinde koku ve tat kaybının devam ettiği görülmüştür. Görsel analog ölçek ile değerlendirildiğinde; tanı anında ve koku alma hissiyatının 10 üzerinden 0 olduğunu dile getiren hasta, 5 hafta sonunda bu değerinin 10 üzerinden 4 olduğunu ifade etmiştir. Şikayetlerinin devam etmesi üzerine, hastanemiz geleneksel ve tamamlayıcı tıp kliniğine başvuran hasta için homeopati önerilmiştir. Bu bağlamda 12 saat arayla toplam 6 doz arsenicum album c200 kullanılmıştır. Uygulamaların başlaması ile hastanın koku kaybı hızla geri dönmeye başlarken, son uygulamanın hemen ardından

ise hasta şikayetinin neredeyse tamamen düzeldiğini ifade etmiştir. Görsel analog ölçeğine göre; tedavi öncesinde 10 üzerinden 4 koku hissi olan hasta, uygulamaların ardından 10 üzerinden 9 koku hissi olduğunu ifade etmiştir.

OLGU 2

Öksürük, ateş, ağız kuruluğu ve koku kaybı ile Kayseri Şehir Hastanesi'ne başvuran 52 yaşındaki erkek hasta, nazofaringeal sürüntü ile rRT-PCR tetkiki "pozitif(+)" olarak sonuçlanmıştır. Bilinen bir temas öyküsü olmayan ve eşlik eden hipertansiyonu mevcuttur. Yapılan tetkiklerinden toraks bilgisayarlı tomografide, yaygın buzlu cam ve COVID-19 ile uyumlu infialtrasyonlar mevcuttur. Genel durumu iyi olup laboratuvar parametrelerinde major bir patoloji saptanmayan hastanın yatışından iki gün sonra, dramatik şekilde hızlı seyirli solunum sıkıntısı ve hipoksi gelişmiştir. Bunun üzerine yoğun bakıma alınan hastaya ara ara nazal oksijen tedavisi, maske ile oksijen tedavisi ve CPAP uygulaması yapılmıştır. Hastaya enoksaparin, hidrosiklorokin, azitromisin, favipiravir ve immün plazma tedavileri verilmiştir. 14 gün yoğun bakımda kalan hasta sonrasında oksijen ihtiyacının kalmaması üzerine pandemi servisine yeniden devir alınmıştır. Görsel analog ölçek ile değerlendirildiğinde; tanı anında koku alma hissiyatının 10 üzerinden 0 olduğunu dile getiren hasta, 3 haftanın sonunda bu değerinin 10 üzerinden 5 olduğunu ifade etmiştir. Şikayetlerinin devam etmesi üzerine, hastanemiz geleneksel ve tamamlayıcı tıp kliniğinden konsültasyon istenmiştir. Hastanın yapılan klinik değerlendirmesinin ardından sulandırılmış doz remedi uygulamaları yapıldı. Bu bağlamda 12 saat arayla toplam 6 doz Phosphor c200 kullanıldı. Uygulamaların başlaması ile hastanın koku kaybı hızla geri dönmeye başlarken, son uygulamanın hemen ardından ise hasta şikayetinin tamamen düzeldiğini ifade etmiştir. Görsel analog ölçeğine göre; tedavi öncesinde 10 üzerinden 5 koku hissi olan hasta, uygulamaların ardından 10 üzerinden 10 koku hissi olduğunu ifade etmiştir.

OLGU 3

Halsizlik, solunum sıkıntısı, ateş, öksürük ve koku kaybı ile Kayseri Şehir Hastanesi'ne başvuran 53 yaşındaki erkek hastanın nazofaringeal sürüntü ile rRT-PCR tetkiki "pozitif(+)" olarak sonuçlanmıştır. COVID-19 hastası ile temas öyküsü olan ve komorbiditesi olmayan hastanın toraks bilgisayarlı tomografisinde, sol akciğer üst lobda periferik alanlarda ve her iki akciğer alt lob posterobazal segmentlerde fokal buzlu cam dansitesinde COVID-19 pnömonisi ile uyumlu infiltrasyonlar izlenmiştir. Yatışından itibaren genel durumu giderek kötüleşen hastanın hipoksi gelişmesi üzerine ileri tedavi ve solunum cihazı gereksinimi ihtimali nedeniyle yoğun bakıma nakli sağlanmıştır. Maske oksijen ve CPAP (Continuous Positive Airway Pressure) uygulanmış ve enoksaparin,

hidroksiklorokin, azitromisin, favipravir ve immün plazma tedavileri verilmiştir. 16 gün yoğun bakımda kalan hasta sonrasında pandemi servisine yeniden devralınmıştır. Görsel analog ölçek ile değerlendirildiğinde; tanı anında koku alma hissiyatının 10 üzerinden 0 olduğunu dile getiren hasta, yaklaşık 18 günün sonunda bu değerinin 10 üzerinden 2 olduğunu ifade etmiştir. Şikayetlerinin devam etmesi üzerine, hastanemiz geleneksel ve tamamlayıcı tıp kliniğinden konsültasyon istenmiştir. Hastanın yapılan klinik değerlendirmesinin ardından sulandırılmış doz remedi uygulamaları yapıldı. Bu bağlamda 12 saat arayla toplam 6 doz arsenicum album c200 kullanıldı. Uygulamaların başlaması ile hastanın koku kaybı hızla geri dönmeye başlarken, son uygulamanın hemen ardından ise hasta şikayetinin tamamen düzeldiğini ifade etmiştir. Görsel analog ölçeğine göre; tedavi öncesinde 10 üzerinden 5 koku hissi olan hasta, uygulamaların ardından 10 üzerinden 10 koku hissi olduğunu ifade etmiştir.

TARTIŞMA

Dünya Sağlık Örgütü tarafından sağlık, “yalnızca hastalık ve sakatlığın olmayışı değil; fiziksel, mental ve sosyal yönden tam bir iyilik hali” şeklinde tanımlanmaktadır (6). Daha iyi yaşam koşulları ve sağlık alanındaki gelişmeler nedeniyle yaşam beklentisi artarken, diğer yandan kaliteli yaşam üzerine olan gelişmeler de hız kazanmaktadır. Kronik hastalıklar üzerine tedaviler planlanırken yaşam kalitesinin artması noktasına da hassasiyet gösterilmektedir (6,7). Birçok enfeksiyon hastalığının yaşam kalitesini etkilediği ve buna yönelik çözüm arayışları da özel bir ilgi alanını oluşturmaktadır (6,8). Bizler de bu çalışmamızda, hastaların hayat kalitesini ciddi anlamda etkileyen tat ve koku kaybının biran önce düzelmesi için homeopati uygulaması yaptığımız üç hastanın klinik takibini ortaya koyduk.

Genç ve orta yaş COVID-19 ile enfekte olgularda her ne kadar mortalite oldukça düşük olup enfeksiyon ile mücadele başarılı olsa da, kişilerin yaşam kalitesinde ciddi bozulmalar görülmektedir (9). Özellikle uzun süre yaygın kas ağrılarının olduğu ve bunun COVID-19 pandemisinde en az %36 sıklıkla görüldüğü belirtilmiştir (10). Yine benzer şekilde hastalarda koku kaybının da yüksek oranda görüldüğü bilinmektedir. Bildirilen çalışmalar göre COVID-19 hastalarında koku kaybı insidansı %5-68 aralığında değişmektedir (11-14). Yaşam kalitesi ve gıda lezzet algısı kadar sağlıklı yaşam için de koku duyusu önemli yer etmektedir. Bu duyulardaki kayıp sonucu, çevreden gelebilecek toksik, enfeksiyöz, kimyasal ve fiziksel ajanlara karşı solunum yolu savunmasız bırakılmaktadır (15). Bu bağlamda bireylerin koku kayıplarının biran önce tedavilerinin sağlanması önemli bir sağlık problemi olarak karşımızda durmaktadır. Ortaya koyduğumuz bu olgu serisi ile bu sorunun çözümü adına homeopati uygulamasına dair

bir farkındalık oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Hindistan’da 2009 yılındaki influenza pandemisinde yapılan bir çalışmada homeopati amaçlı verilen remedi uygulamasının semptomları düzeltici etkisi gösterilmiştir (16). COVID-19 üzerine yapılan çalışmalar ve olgu sunumları doğrultusunda, hastalarındaki koku kaybının yüksek ateş tespitinden yaklaşık 2 gün sonra ortaya çıktığı bildirilmektedir (17). Yine de hastaların sadece koku ve tat kaybı ile hekime başvurdıkları, başka semptom ve bulgu vermeden iyileşerek tam şifaya kavuştuğunu gösteren olgular da vardır (14). Bireylerde koku kaybı oluştuktan sonra bu durumun yaklaşık 8-9 gün sürdüğü, bazı vakalarda ise aylarca sürebildiği rapor edilmiştir; ayrıca olguların %98 kadarında 28 günden önce koku kayıplarında düzelme olduğu bildirilmiştir (18). Bizim olgularımızda ise uzun süren koku kayıplarından sonra homeopati uygulaması ile hastaların semptomlarında hızlı bir iyileşme olduğu gösterilmiştir. Bu dramatik değişim Tablo 1 üzerine gösterilmiştir.

Tablo 1. Görsel Analog Ölçeğine Göre Koku Skorları Değişimi

Olgular	Yatış anı	Homeopati öncesi	Homeopati sonrası
Olgu 1	0	4	9
Olgu 2	0	5	10
Olgu 3	0	2	10

(Koku alma hissiyatının derecesi 10 üzerinden değerlendirilmiştir)

Hastalara verilecek remedilerin cinsi, literatürel olarak güvenliliği ve geçerliliği gösterilmiş homeopatik repertuar eşliğinde hastanın anamnez bulgularına göre belirlenmiştir (19). Bahsi geçen analiz sisteminin COVID-19 ile enfekte çoklu hasta gruplarında uygulanarak desteklenmeye ihtiyacı vardır.

Sonuç olarak; koku ve tat kaybı bulgularıyla seyredilebilen COVID-19 pandemisinde, hastaların hızla normal yaşama dönebilmelerini sağlamak için homeopati ile tedavi üzerine olgularla bir farkındalık oluşturulmak istenmiştir. Bu olgu serisi, bu konuda fikir sunmak üzere kaleme alınmıştır. Ancak “ağızların tadını kaçırın” COVID-19 ile daha kapsamlı mücadelede, geniş kapsamlı kohort çalışmalarıyla ileri araştırmalara ihtiyaç vardır.

Teşekkürler: Kayseri Şehir Hastanesi Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Ünitesi sağlık çalışanlarından Serdar Süslü, Saniye İşgüzar, Tuğba Bozkulak, Hasan Erdem’e katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Bilgilendirilmiş Onam: Olgu raporu öncesi hastadan bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması olmadığı bildirilmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar tarafından finansal destek olmadığı bildirilmiştir.

Yazar Katkıları: Çalışma Konsepti/Tasarım- U.S.T., A.S., O.T., M.Ö.K., A.G., E.E.; Veri Toplama- U.S.T., A.S., O.T., M.Ö.K.; Veri Analizi/Yorumlama- O.T., M.Ö.K., A.G., E.E.; Yazı Taslağı- U.S.T., A.S., O.T.; İçeriğin Eleştirel İncelemesi- M.Ö.K., A.G., E.E.; Son Onay ve Sorumluluk- U.S.T., A.S., O.T., M.Ö.K., A.G., E.E.; Malzeme ve Teknik Destek U.S.T.; Süpervizyon- U.S.T., A.S., O.T., M.Ö.K., A.G., E.E.

KAYNAKLAR

1. Şenel E. Evolution of homeopathy: A scientometric analysis of global homeopathy literature between 1975 and 2017. *Complement Ther Clin Pract.* 2019;34:165-73.
2. Dossett ML, Yeh GY. Homeopathy Use in the United States and Implications for Public Health: A Review. *Homeopathy.* 2018;107(1):3-9.
3. Lian J, Jin X, Hao S, Jia H, Cai H, Zhang X, et al. Epidemiological, clinical, and virological characteristics of 465 hospitalized cases of coronavirus disease 2019 (COVID-19) from Zhejiang province in China. *Influenza Other Respir Viruses.* 2020.
4. Whitcroft KL, Hummel T. Olfactory Dysfunction in COVID-19: Diagnosis and Management. *JAMA.* 2020.
5. Azkur AK, Akdis M, Azkur D, Sokolowska M, van de Veen W, Brügggen MC, et al. Immune response to SARS-CoV-2 and mechanisms of immunopathological changes in COVID-19. *Allergy.* 2020.
6. Vanleerberghe P, De Witte N, Claes C, Schallock RL, Verté D. The quality of life of older people aging in place: a literature review. *Qual Life Res.* 2017;26(11):2899-907.
7. Megari K. Quality of Life in Chronic Disease Patients. *Health Psychol Res.* 2013;1(3):e27.
8. Fotos NV, Elefsiniotis I, Patelarou A, Giakoumidakis K, Patelarou E, Kouros A, et al. Psychological Disorders and Quality of Life Among Patients With Chronic Viral Hepatitis: A Single-Center Cross-Sectional Study With Pair-Matched Healthy Controls. *Gastroenterol Nurs.* 2018;41(3):206-18.
9. Nguyen HC, Nguyen MH, Do BN, Tran CQ, Nguyen TTP, Pham KM, et al. People with Suspected COVID-19 Symptoms Were More Likely Depressed and Had Lower Health-Related Quality of Life: The Potential Benefit of Health Literacy. *J Clin Med.* 2020;9(4):pii: E965.
10. Li LQ, Huang T, Wang YQ, Wang ZP, Liang Y, Huang TB, et al. COVID-19 patients' clinical characteristics, discharge rate, and fatality rate of meta-analysis. *J Med Virol.* 2020.
11. Mao L, Jin H, Wang M, Hu Y, Chen S, He Q, et al. Neurologic manifestations of hospitalized patients with coronavirus disease 2019 in Wuhan, China. *JAMA Neurol.* 2020.
12. Giacomelli A, Pezzati L, Conti F, Bernacchia D, Siano M, Oreni L, et al. Self-reported olfactory and taste disorders in SARS-CoV-2 patients: a cross-sectional study. *Clin Infect Dis* 2020:pii:ciaa330.
13. Bagheri SHR, Asghari AM, Farhadi M, Shamshiri AR, Kabir A, Kamrava SK, et al. Coincidence of COVID-19 epidemic and olfactory dysfunction outbreak. *medRxiv* 2020:2020.2003.2023.20041889.
14. Xiangming Meng, Yanzhong Deng, Zhiyong Dai, Zhisheng Meng. COVID-19 and anosmia: A review based on up-to-date knowledge. *Am J Otolaryngol.* 2020:102581.
15. Kern RC, Conley DB, Haines 3rd GK, Robinson AM. Pathology of the olfactory mucosa: implications for the treatment of olfactory dysfunction. *Laryngoscope.* 2004;114(2):279-85.
16. Mathie RT, Baitson ES, Frye J, Nayak C, Manchanda RK, Fisher P. Homeopathic treatment of patients with influenza-like illness during the 2009 A/H1N1 influenza pandemic in India. *Homeopathy.* 2013;102(3):187-92.

17. Gilani S, Roditi R, Naraghi M. COVID-19 and anosmia in Tehran. *Med Hypotheses.* 2020;141:109757.

18. Klopfenstein T, Kadiane-Oussou NJ, Toko L, Royer PY, Lepiller Q, Gendrin V, et al. Features of anosmia in COVID-19. *Med Mal Infect* 2020:pii:S0399-077X(20)30110-4.

19. Rutten AL, Stolper CF, Lugten RF, Barthels RW. A Bayesian perspective on the reliability of homeopathic repertories. *Homeopathy.* 2006;95(2):88-93.